

Що криється за гендерною нерівністю в освіті?

- ✓ Хоча PISA засвідчує суттєві гендерні відмінності в читацькій грамотності на користь 15-річних дівчат, розрив стає менший, коли перевіряються навички цифрового читання. Дійсно, дослідження щодо компетентностей дорослих свідчить про відсутність значних гендерних відмінностей у рівні цифрової грамотності серед молоді 16–29 років.
- ✓ Хлопці частіше, ніж дівчата, мають низькі результати, коли відвідують школи з великою часткою учнів із поганими соціально-економічними умовами.
- ✓ Дівчата – навіть дівчата з високими досягненнями – показують гірші, ніж хлопці, результати, коли їх просять міркувати як вчені, наприклад, коли їх просять сформулювати ситуації математично або інтерпретувати явища в науковому форматі.
- ✓ Батьки частіше очікують, що саме їхні сини, а не доньки, працюватимуть у галузях природничих наук, техніки, інженерії чи математики, навіть тоді, коли їхні 15-річні діти – хлопці та дівчата – мають однакові успіхи в математиці.

Протягом минулого століття країни ОЕСР досягли значного прогресу в зменшенні чи нівеляції давніх гендерних розривів у багатьох сферах освіти та зайнятості, включаючи здобуття освіти, оплати праці та доступу до ринку праці. Цей один факт передбачає інший: здатність досягати високих результатів не знає статі. За умови рівних можливостей хлопці та дівчата, чоловіки та жінки мають рівні шанси на досягнення найвищих рівнів.

Але водночас виникають нові гендерні розриви в освіті. Молоді чоловіки мають значно вищу ймовірність, ніж молоді жінки, менше займатися й навчатися в школі, мати погані навички та результати навчання. Крім того, вони більш схильні до того, щоб залишати навчання рано, часто без отримання атестата. Наприклад, хлопці в країнах ОЕСР на вісім відсотків частіше, ніж дівчат, повідомляють, що школа – це марна трата часу. Тим часом у вищій школі та за її межами молоді жінки недостатньо представлені в галузях математики, фізичних наук та обчислювальної техніки. У 2012 році лише 14 % молодих жінок, які вперше вступили до університету, обрали наукові галузі, включаючи інжиніринг, промислове виробництво та будівництво. І навпаки, 39 % молодих чоловіків, які вступили до університету того ж року, вирішили продовжити навчання в одній із цих галузей.

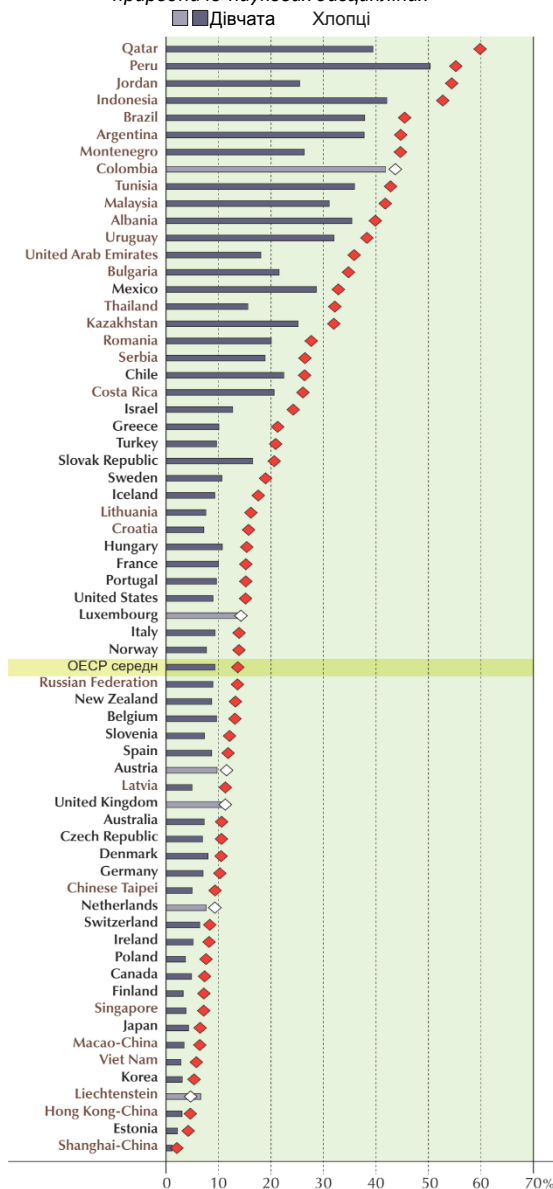
Низькі досягнення серед хлопців

PISA виявляє, що загалом 15-річні хлопці частіше, ніж дівчата того ж віку, мають низькі результати. У 2012 році 14 % хлопців та 9 % дівчат не досягли базового рівня PISA в жодній із трьох основних галузей PISA – читанні, математиці та природничо-наукових дисциплінах. Насправді шість із десяти учнів, які не досягли базового рівня грамотності в цих галузях, були хлопцями. Існує багато можливих причин поганої успішності хлопців у школі, і багато із цих причин пов'язані з відмінностями в поведінці хлопців і дівчат. Наприклад, хлопці витрачають на домашнє завдання на годину менше на тиждень, ніж дівчата, – і кожна година роботи над домашнім завданням на тиждень перетворюється на різницю в 4 пункти в балах у тестах PISA

із читання, математики та природничо-наукових дисциплін. Поза школою хлопці проводять більше часу, граючи у відеоігри, ніж дівчата, і менше часу читають для задоволення, особливо таких складних текстів, як художня література. Уміння читати – це основа, на якій будується все інше навчання; якщо хлопці не вміють добре читати, їхня успішність в інших шкільних предметах також страждає.

Хлопці з більшою ймовірністю не зможуть успішно скласти тести з усіх трьох основних галузей PISA

Гендерні відмінності в частці хлопців і дівчат, чії результати нижчі за рівень 2 в читанні, математиці та природничо-наукових дисциплінах

Примітка: Гендерні відмінності, які є статистично значущими, позначаються більш темним тоном.

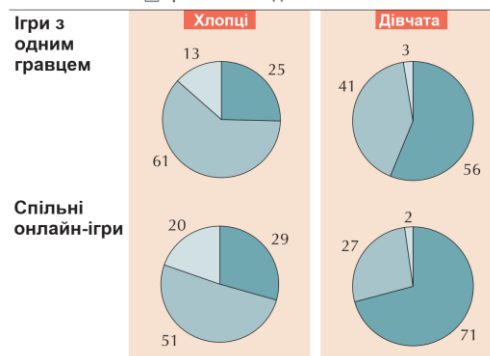
Країни та економіки класифікуються в порядку зменшення відсотка хлопців, які мають низькі результати (нижче рівня PISA) у читанні, математиці та природничих науках.

Джерело: ОЕСР, База даних PISA-2012

Гендерні відмінності в участі у відеоіграх поза школою вражають

Відсоток учнів у країнах ОЕСР

■ Не грають або дуже рідко грають
■ Грають, але не кожен день
■ Грають кожен день

Джерело: ОЕСР, База даних PISA-2012

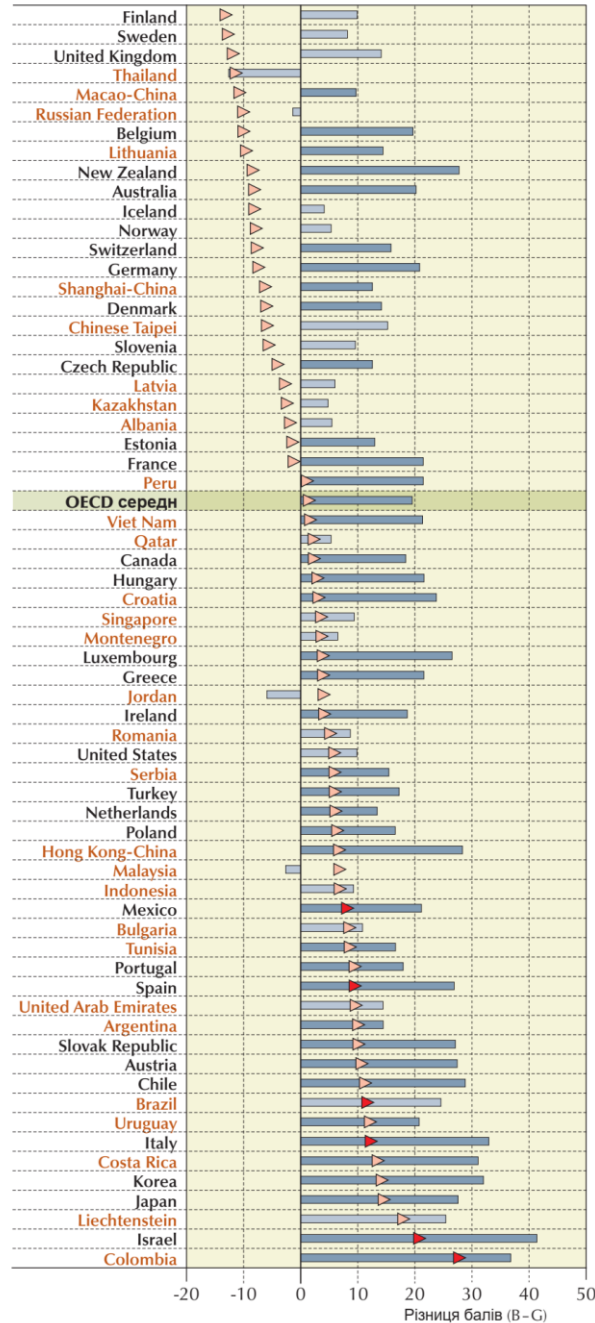
Відсутність упевненості в собі у дівчат

У більшості країн та економік, які беруть участь у PISA, серед учнів із високими результатами дівчата в математиці показують гірші результати, ніж хлопці; у жодній країні вони не перевершують хлопців на цьому рівні. Загалом дівчата менше, ніж хлопці, упевнені щодо своїх сил у вмінні розв'язувати задачі з математики чи проблеми в галузі природничо-наукових дисциплін. Дівчата також частіше вказують на сильне почуття тривоги з приводу математики, і це спостерігається навіть серед дівчат із високими досягненнями. У середньому по країнах ОЕСР різниця балів у результатах із математики тих хлопців і дівчат, які досягли найвищих результатів, становить 19 балів. Однак якщо порівняти хлопців і дівчат, які повідомили про однаковий рівень впевненості в математиці та занепокоєння щодо математики, то гендерний розрив у їхній успішності зникає.

PISA свідчить, що дівчата, як правило, більш управні тоді, коли їм потрібно працювати над математичними чи природничо-науковими проблемами, які є більш схожими на ті, з якими вони регулярно стикаються в школі. Але коли потрібно «міркувати як вченим», дівчатка показують результати значно нижчі за хлопців.

Коли хлопці та дівчата однаково впевнені у своїх силах, гендерний розрив у виконанні математики звужується

- Гендерний розрив до врахування гендерних відмінностей у впевненості в математиці
- ▶ Гендерний розрив після врахування гендерних відмінностей у впевненості в математиці

Примітки: Різниця балів між хлопчиками та дівчатами, які є статистично значущими, позначаються більш темним тоном.
Країни та економіки класифікуються у порядку зростання за різницею балів після врахування гендерних відмінностей у математичній впевненості.
Джерело: OECD, PISA 2012 Database.

Наприклад, дівчата, як правило, показують нижчі результати порівняно з хлопцями, коли їх просять сформулювати ситуації математично. У середньому для країн ОЕСР хлопці переважають дівчат у цій майстерності приблизно на 16 балів PISA – еквівалент майже п'яти місяців школи. Хлопці також випереджають дівчат – на 15 балів – у вміннях застосовувати свої знання із природничо-наукових дисциплін до певної нової ситуації, описувати або інтерпретувати явища науково та прогнозувати зміни. Ця гендерна різниця у здатності мислити як учні може бути пов'язана з упевненістю учнів у собі. Коли учні більш упевнені в собі, вони дозволяють собі зазнавати невдач, йти шляхом спроб і помилок, які є основоположними для здобуття знань у математичній та природничо-науковій галузях.

Що ці результати означають для майбутнього учнів

PISA постійно констатувала, що загалом дівчата очікують більшого від своєї кар'єри, ніж хлопці; але в середньому по країнах ОЕСР менше ніж 5 % дівчат задумуються про кар'єру в галузі техніки та програмування. Практично в усіх країнах кількість хлопців, які думають про кар'єру в цих галузях, перевищує кількість дівчат, які задумувалися про аналогічну кар'єру.

На противагу цьому, хлопці видаються краще підготовленими до виходу на ринок праці або пошуку роботи, ніж дівчата. PISA засвідчує, що частка 15-річних дівчат, які повідомили, що не навчилися готуватися до співбесіди на роботу, більш ніж на 10 відсоткових пунктів більша, ніж частка хлопців, які відповіли так само. І більша частка хлопців, ніж дівчат, повідомила, що вони брали участь у таких практичних заходах, як стажування та навчання на робочому місці під наглядом фахівців.

Коли хлопці дорослішають і стають молодими людьми, їм також вдається набути в процесі роботи та життєдіяльності деяких навичок читання, яких вони не сформували під час навчання в школі.

Результати дослідження навичок дорослих у 2012 році, яке проводить ОЕСР в межах Міжнародного дослідження з оцінки компетентностей дорослих, демонструють, що значних гендерних відмінностей у рівні грамотності серед молоді 16–29 років не спостерігається. Серед працівників, яким 30, 40 років і, особливо, 50–60 років, чоловіки набагато частіше, ніж жінки,

уміють краще читати, писати та використовувати навички розв'язування проблем на роботі.

Як зменшити або нівелювати гендерні розриви в освіті

Батьки можуть рівнозначно підтримувати й заохочувати своїх синів і доньок під час їхньої шкільної роботи та в їхніх прагненнях щодо майбутнього. Результати PISA показують, що це не завжди відбувається. У всіх країнах та економіках, де проводилося опитування батьків учнів, які склали тест PISA, батьки найчастіше сподівалися, що саме їхні сини, а не доньки, працюватимуть у галузі науки, техніки, інженерії чи математики – навіть тоді, коли їхні 15 річні діти – хлопці та дівчата – показували однаковий рівень математичної грамотності.

Учителі можуть допомогти вирішити ці проблеми шляхом усвідомлення власних гендерних упереджень, які можуть впливати на те, як вони оцінюють учнів та учениць. Вони також можуть отримати спеціальну підготовку щодо надання додаткової підтримки учням, які перебувають у поганих соціально-економічних умовах, оскільки PISA засвідчує, що хлопці частіше, ніж дівчата, показують гірші результати, коли відвідують школи з великою часткою учнів із поганими передумовами для навчання. Крім того, учителі можуть використовувати стратегії навчання, які потребують більших зусиль від учнів, оскільки учні, особливо дівчата, як правило, краще працюють на математиці, коли їхні вчителі просять їх самостійно розв'язувати задачі.

У деяких найефективніших країнах та економіках, таких як Гонконг (Китай), Шанхай (Китай), Сінгапур та Китай (Тайбей), дівчата показують в математиці такі самі результати, що і їхні однокласники-хлопці, та досягають більш високих балів, ніж хлопці в більшості інших країн та економік світу. І аналогічно: у той час, як у всіх країнах та економіках хлопці слабкіші в читанні порівняно з дівчатами, у найефективніших системах освіти хлопці з великим відривом набирають набагато більше балів у читанні, ніж дівчата в будь-яких інших регіонах світу.

Узагальнення: PISA показує, що гендерні розриви в навчальній діяльності не зумовлені вродженими відмінностями в здібностях. Необхідні узгоджені зусилля батьків, учителів, політиків і лідерів думок, щоб і хлопці, і дівчата мали змогу реалізувати свій потенціал повністю та сприяти економічному зростанню та добробуту своїх суспільств.

За більш детальною інформацією звертайтеся до Франчески Боргонові (Francesca.Borgonovi@oecd.org) та Мерилін Ашірон (Marilyn.Achiron@oecd.org).

Ознайомтеся з *The ABC of Gender Equality in Education: Aptitude, Behaviour, Confidence*, PISA, OECD Publishing, Paris

Відвідайте сайти:

www.pisa.oecd.org

www.oecd.org/pisa/infocus

Education Indicators in Focus

<http://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/educationindicatorsinfocus.htm>

TeachinginFocus

<http://www.oecd.org/edu/school/teachinginfocus.htm>

Читайте також:

Чи впливає клімат у школі на відчуття учнями своєї приналежності до школи?